

Om Studeseedning i Jylland.

(Af et Brev til Redactionen.)

En Artikel i Fædrelandet Nr. 103 for d. 7de d. M. fra Nykjøbing paa Morsø kunde muligens, naar man ikke tænkte videre over Sagen, give Anledning til at troe, at Roedyrkingen og Dvægsedningen med Roer og andre Rodfrugter nu strax skal komme i Gang heri Jylland, saasnart de unge Mennesker vende tilbage fra Læren paa Hr. Peto's Godsfer, og da en slig Anskuelse lettelig foraarsager, at Mange ikke tænke paa at udfinde Midler til at benytte de Fodrings- og Fødningsmidler, som vi have, paa en anden Maade end den, Magelighed, Slendrian og gammel Vane i Tidernes Lob har ført med sig, saa vil jeg, der kjen-der noget til Forholdene her i Jylland, ikke tilbageholde at fremstille de Forberedelser, som Landmanden maa være fattet paa, for at kunne paabegynde Roe- og overhovedet Rodfrugtdyrkingen og Anvendelsen af disse. Der maa da først og fornemmelig tilveiebringes en reen, skjør, dybpløiet og kraftig Jord, en fin tilberedt Gjødning eller i Mangel deraf anskaffes kunstige Gjødningsmidler, der maa have en Radsaaema-skine, Hestehaffe ic. Han maa finde sig i at lade Rodfrugtmarken rense med Hestehakken og luge med Hænderne, der vel ikke ere overdrevne dyre, naar hensees til Daglønnen, som Fruentimmer og Børn faae, men dog dyre nok i Forhold til det, der

bliver udrettet. Dernæst maa han sætte sig ind i Anvendelsesmaaden af Rodfrugterne; han troe ikke at disse alene have store Fødeevner, nei tværtimod, Rodfrugter fede kun Lidet uden i Forbindelse med saadanne Substantser, som indeholde megen Nærstof, hvoriblandt jeg vil nævne de, der saavidt mig bekendt staae overst, Hørfrø- og Rapskager. — Til endvidere at iværksætte Fodningen med Rodfrugter, udfordres Conserveringen af disse, Anskaffelsen af Stjære-Maskiner og Knusmaskiner til Hørfrø- og Rapskager, luftige Stalde, aldeles tætte og glatte Krybber, som jævnlig og med Lethed lade sig rense, og endelig en Omhyggelighed i Røgtningen, som hidtil paa de fleste Steder er ukjendt. Det er ikke min Hensigt her at ville afstrække fra Dyrkningen af Rodfrugter og Fodningen med disse; thi den kan og bør upaatvivlelig en Gang blive almindelig her i Jylland, men jeg har kun villet fremstille til Eftertanke og Overveielse det mere Arbeide, det strengere Tilsyn og det større Pengesforstud, som denne i sine Resultater fordelagtige Fodningsmethode medfører, istedetfor den hidtil brugelige, at give Kornet haardt og i Straaet, hvorved mange Tusinde Tdr. Korn gaae ufordøiet i Møddingen, og som paafører Staten og vedkommende Næggholdere hvert Aar et større Tab end de fleste have Anelse om. — Rigtig udregnet betvivler jeg at Studeholderne, ved om Vinteren at stalde Stude til Marsken, have Fordeel, ja jeg troer at turde sige med Bished, at det alt rigtig beregnet giver Tab. Det er saameget mere uheldigt som Studene, netop i den Tilstand, hvori de bortjendes, ere saa fede, at der kun vilde udfordres en forholdvis ringe Mængde mere Korn for at gjøre dem fuldkommen tjenlige for det engelske Marked, og for at give Cieren en betydelig reel Gevinst. Forskjellen imellem de Priser, der ere opnaaede i Slesvig i Aar og de der ere betalte i England er betydelig. — Prisen i England har nemlig været 15 a 21 £ eller 135 a 190 Rbd., medens gode Staldstude kun har kostet 64 Rbd. i Slesvig, altsaa ikke det Halve. Var der givet disse Stude, som saaledes er gaaet bort i $\frac{3}{4}$ fed Tilstand, en yderligere Fodning af Korn, Oliekager &c., er

der ikke Tvivl om at Studeholderne vilde have fortjent Betydeligt. — Jeg vil ikke slutte disse Linier uden at foretage en Sammenstilling imellem de Priser, som iaar ere opnaaede i Slesvig, og de, som kunde have været opnaaede i England.

Prisen i Slesvig pr. Stud 64 Rbd., Drivningsomkostning 5 Rbd. — 59 Rbd.

Prisen i England mindst 15 £ = 135 Rbd. Fragt 18 Rbd. — 117

Derfra endvidere for et Tillæg til forøget Fodning

8 Tdr. Byg a 4 Rbd. — 32

Igjen: 85 Rbd.

Altsaa mere i London end i Slesvig pr. Stk. — 26 Rbd. og hvorved dog er lagt til Grund for Beregningen de høieste Priser, som det er mig bekendt at der er betalt i Slesvig, og de laveste, som der er opført for de i London iaar følgende Studer, ligesom jeg ogsaa maa ansee en Tilfættning af 8 Tdr. Byg pr. Stud for mere end der vil medgaae til en almindelig vel behandlet Staldstud. — Der er saaledes al Anledning til at bestræbe sig for at løsrive sig fra gammel Vane og anstrænge sig for at fede for det engelske Marked, hvor Priserne vel ogsaa ere Conjuncturer underkastede, men som dog ikke fluctuere i den Grad som i Slesvig. — Man vil nu indvende at den sidste stærke Fodning, som gjør dem stikkede for det engelske Marked, er vanskelig og langvarig at opnaae, selv om der fodres med fstraet Korn, som nogle Steder anvendes, og jeg indrømmer villigen, at Kornfodningen ogsaa paa denne Maade er langvarig og derfor ogsaa kostbar, men den er det af den foran udviklede Marsag, at Dyret ikke fordsier eller faaer den fulde Nyttelse af Kornet inden Tiden er kommet da det igjen affondrer det, og er dette nu rigtigt, saa maa der udfindes Midler til at opløse Føden i den Grad, at Dyrets Fordeielsesredskaber strax efter Eufningen kan begynde Kornets videre Bearbejdelse, og derpaa følgende Overgang i Blodet. En saadan Forberedning kan efter min Mening ikke skee paa en fuldstændigere Maade end ved at fuge Kornet, og da Straact som bekendt ogsaa vinder i Foderværdi derved, saa troer jeg at man, baade af den Grund, og tillige for at spare Tærstningen,

samt for at faae Kornet bedst mueligt fordeelt i Haffelsen, og endelig for ikke at lade Dyret nydes til i den ofte strænge Frostvinter at tilfredsstille sin Tørst i iskoldt Vand, — hvor koge Haffelsen. Man vil nu atter indvende at denne Operation til et stort Kreaturhold er besværlig, kostbar og uoverkommelig, men jeg tør nok sige, at det ingenlunde er saa; thi der behøves kun en lille Dampfjebel til at dampkoge Foder til 1 a 200 Kreaturer, og kun ubetydeligt Brændsel, der kan bestaae selv i løse Terv. Uleiligheden med denne Fodringsmaade vil ei heller udfordre synderlig mere Arbeide for Røgteren end den sædvanlige, naar alt indrettes med Tænksomhed. — Hvad nu endelig Anlægsomkostningerne angaae, da er jeg forvisset om at disse ikke til 100 a 150 Kreaturer ville være større end der, hvad enten Besætningen er Stude eller Kæer, vil indvindes mere end sædvanlig i et Aar. Jeg anslaaer nemlig Omkostningerne ved Anlægget af en sliq Indretning een Gang for Alle til at forsyne 100 a 150 Kreaturer til høist 1200 Rbd., og sjøndt Staldene i Regelen ikke have en saa hensigtsmæssig Indretning som der til dampkogt Foder maatte ansees for gavnlig til god Orden og Renligholdelse af Krybberne, saa vil det dog med de Fleste kunne gaae an, og Bindingsværksbygninger af 2½ Alens Bide pr. Fag lettelig gives en saadan Indretning, at de kunne kaldes fuldkommen gode og hensigtsmæssige. Fødningen med Spøl synes at vidne om at Føden, givet i en fordieligere, og navnlig kogt Tilstand, er langt hensigtsmæssigere, end enhver anden hertil anvendt Methode. Dyret opnaaer i samme vel endog i kortere Tid en fuldkommen Fødning med Værme, hvoraf det dog er givet at den største Deel af Melet er det betaget, end de, som faae Kornet i tør Tilstand. Foruden den Nytte, som Dampfjebelen daglig skalde yde til Kogning af Foder, vil denne desuden i enhver større Landhusholdning kunne gjøre andet betydeligt Gavn, navnlig ved at levere kogt Vand til Meieriet, til Kjøkkenet, til Badstning, Faarevadfning &c. &c. Jeg henstiller disse mine Tanker til praktiske og tænkende Landmænds Bedømmelse, og troer at turde nære Haabet om ogsaa at see større Forsøg an-

stillede med denne Fodringmethode (uden derfor at lade Iveren fjølues for Rodfrugtbyrking og Fedning), ligesom der tidligere er gjort Forsøg med Mæskning, Selsøbning *ic.*, hvilke Maader dog vanskelig i det Større ville vinde Bifald og altsaa ei heller Udbredelse, idet Gjæring der skal virke til Oplosning af Stofferne, men Gjæringen kun paa et vist Stadium er til Gavn for Dyret, og nydes kun da med Velbehag, og da dette Stadium af Gjæring selv af Chemikere kun vanskelig kan findes, saa tør det saa meget mindre forventes at Landmænd, der hidtilbage kun kjende lidet til Chemien, skulde kunne drive denne Fodringmethode med Held. Desuden vil denne Maade være langt kostbarere og mere uoverkommelig end den foran foreslaaede.

Jylland i Mai 1853.

B.